

**Milieuwetenschappelijk Adviesproject
BSc programma Milieumaatschappijwetenschappen &
Milieunatuurwetenschappen Universiteit Utrecht**

Dossier Adviesvraag

**"Welke allianties zouden we kunnen vormen voor een omslag naar Duurzame
Mobiliteit in de Utrechtse stadsregio?"**

CONCEPT 27 Januari 2015

Opdrachtgever:

Kracht van Utrecht-initiatief

Inhoudsopgave dossier

Introductie	2
Wie zijn we?.....	2
Pitch	2
Probleemstelling: Strategische dilemma's.....	3
Van probleemstelling naar adviesvragen	4
Adviesvragen	4
Methoden	5

Bronnen en literatuurlijst

Opdrachtgever en nader contact

Introductie

Ieder jaar organiseert Universiteit Utrecht de cursus Milieuwetenschappelijk Adviesproject (kortweg MAP). In de cursus MAP gaat een groep 3e-jaars (veelal beta & gamma) studenten van de bacheloropleidingen Milieunatuurwetenschappen en Milieumaatschappijwetenschappen op een projectmatige manier aan de slag met een multi-disciplinaire milieuvraag van een externe organisatie.

In 2014 heeft een MAP-projectgroep op verzoek van het Kracht van Utrecht-initiatief het rapport uitgebracht De weg naar Duurzame Mobiliteit in en rond het Utrechts Science Park en een advies opgesteld voor een Versnellingsagenda Duurzame Mobiliteit voor het gebied. De projectgroep is betrokken geweest bij het vervolgesprek over hun rapport met de directeur van het Science Park en de Campusmanager van de Universiteit Utrecht. Over werkwijze en resultaat van de projectgroep hebben wij onze complimenten overgebracht.

Wie zijn we?

De 'Kracht van Utrecht' is een initiatief van bewoners en experts uit Utrecht en omgeving, deels voortgekomen uit de vereniging Vrienden van Amelisweerd, die zich in de jaren '70 en '80 verzette tegen de aanleg van de A27 door Amelisweerd. De plannen tot verbreding van de Ring Utrecht en de bak van de A27 in Amelisweerd zijn 5 jaar geleden voor de KvU aanleiding geweest om te pleiten voor een geheel andere aanpak van de verkeersproblemen in en rond Utrecht, die recht doet aan de kwaliteiten en potenties van de regio Utrecht. Centraal staan daarin de ontwikkeling van een samenhangend regionaal doorfietsnet en tramnetwerk.

Pitch

1. Wij zijn het burgerinitiatief Kracht van Utrecht, een groep Utrechtse bewoners en experts, die voor onze stadsregio 'out-of-the-box' willen nadenken over onze leefomgeving, gezondheid, mobiliteit, bereikbaarheid in de 21ste eeuw.
2. Wij hebben concrete en doorgerekende alternatieve plannen voor een meer duurzame mobiliteit in stad en regio voor de korte en lange termijn.
3. Wij streven naar een nieuwe integrale visie van de overheid op stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteit die past bij de 21ste eeuw.
4. In plaats van de geijkte plannen voor meer asfalt, willen we investeren in duurzame innovatie en slimmere mobiliteitssystemen in en rond de stad om alle potentie die Utrecht heeft, ten volle te benutten.
5. We streven dan ook naar een omslag naar blijvend mooie en bereikbare stadsregio, die veel beter met fiets en rail/OV bereikbaar is en aandacht geeft aan het thema nabijheid en volhoudbaarheid/duurzaamheid.
6. We zoeken stadsregio's en onderzoekers, waarmee we over onze Utrechtse grenzen heen, ook internationaal, kunnen bespreken hoe we wissels kunnen omzetten voor een omslag in denken naar blijvend mooie en bereikbare stadsregio's.

Omschrijvingen duurzame mobiliteit

Zowieso hebben wij behoefte aan een door stakeholders gedeelde omschrijving van duurzame mobiliteit. De Kracht van Utrecht heeft bijvoorbeeld in het project Footprint Utrecht de volgende omschrijving ingebracht:

Mobiliteit is duurzaam / wordt duurzamer als je je zo efficiënt mogelijk verplaatst met je eigen energie (voorkeur voor lopen en fietsen) of de verplaatsing uitvoert met zo weinig mogelijke, maar wel hernieuwbare energie; een verplaatsing die ook voor volgende generaties volhoudbaar is.

Consequentie van deze omschrijving is dat *Jezelf Niet Verplaatsen, thuiswerken, telewerken, in Nederland op vakantie gaan ipv met vliegtuigen naar verre landen reizen heel veel bijdraagt aan een duurzamere mobiliteiten CO2-reductie in onze stadsregio.*

We verwijzen hierbij naar de talloze CO2-reductie-Apps die voor smartphones beschikbaar zijn gekomen.

Zo hebben wij in onze bijdrage aan de Railforum-bijeenkomst over CO2-reductie Groen Spoor de doorrekening van de CO2-reductie van ons duurzame alternatief Kracht van Utrecht gepresenteerd. De deelnemers waren verrast van de effecten. Zie de presentatie in Bronnen aan het eind van deze notitie.

Wethouder Verkeer van Utrecht: *Bestuurder of Opponent*

Gemeente Utrecht staat in een meervoudig dilemma in dit dossier. Enerzijds heeft het gemeentebestuur ambitieuze doelstellingen op gebied van milieu, stedelijke ontwikkeling en oplossen van (regionale) mobiliteitsproblematiek; anderzijds gaat de gemeente zelf niet direct over regionale milieu- en mobiliteitsvraagstukken. De verbreding van een Rijkssnelweg is in de eerste plaats een onderwerp van nationale besluitvorming. Echter, als de centrumgemeente van een centraal gelegen regio is ze een belangrijke gesprekspartner op nationale, regionale en provinciale dossiers en als strategische 'gesprekspartner' kun je natuurlijk verschillende rollen – actief/passief, initiator/opponent, procesfacilitator/change changer – innemen. De gemeente is formeel niet tegen aanpassing van de bestaande A27, maar wel tegen nodeeloos verbreden naar 2x7 rijstroken + forse en dure verbreding van de bak; er zijn nu reeds 10 rijstroken in de bak; de gemeente heeft laten uitzoeken dat 2x6 rijstroken ipv een dure 2x7 als kansrijke variant kan worden gezien.

Hoe moet de wethouder zich in deze casus opstellen?

Als *Bestuurder*, in de zin dat hij/zij een eigen agenda opstelt, het (regionale) besluitvormingsproces naar zich toetrekt, zelf initiatief neemt met beleidsvoorstellen, contacten onderhoudt en initieert met bestuurlijke, maatschappelijke en private partners en verantwoordelijkheid neemt voor het realiseren van uitkomsten; Of meer als *Opponent*, in de zin van het verwerven van een (strategische) machtspositie, waar andere actoren niet om heen kunnen en op die manier pogen de plannen van andere actoren bij te sturen, en als dat niet lukt pogen de (regionale) besluitvorming te dwarsbomen.

Dit dilemma voor de wethouder – Bestuurder of Opponent – is geen pure tegenstelling; tussenposities zijn uiteraard ook mogelijk en in de loop van de tijd kan een rolinvulling natuurlijk ook veranderen. Belangrijk voor het advies over de rolinvulling van de Utrechtse Wethouder Verkeer is zowel een *strategische* als een meer *inhoudelijke oriëntatie* op de casuïstiek, met een concreet advies aan de nieuwe wethouder Verkeer, die benoemd zal worden na de Gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart en de navolgende Collegeonderhandelingen.

Positie wethouder Utrecht:

- *Als bestuurder: positie handhaven in bestuurlijk overleg met minister en gedeputeerde*
“ik blijf bij de minister aan tafel zitten”
- *Als bestuurder: zorgen voor aansluiting van rijks – op gemeentelijke plannen*
“ik wil invloed uitoefenen op aansluitende plannen”
- *Als politicus: herkenbaar zijn als opkomend voor Utrechtse belangen*
- *Als politicus: herkenbaar zijn als vertegenwoordiger van GroenLinks*
- *Als collegelid: aanspreekbaar zijn als uitvoerder van wensen van de gemeenteraad*
“Mijn gemeenteraad is tegen de verbreding van de A27-Amelisweerd” en voor 80 km/u op de Ring”

Dilemma voor de wethouder: bestuurder of politicus / opponent naar de minister?

Van probleemstelling naar adviesvragen

Het Kracht van Utrecht-initiatief heeft onvoldoende zicht op welke wissels zouden kunnen omzetten voor een omslag in denken naar blijvend mooie en bereikbare stadsregio Utrecht en hoe we dat zouden kunnen doen. Vanuit onze visie op duurzame mobiliteit? Vanuit onze kennis? Vanuit onze representativiteit? Vanuit onze acties en publiciteit? Vanuit een lobby of een alliantie?

Adviesvragen:

- maak een overzicht van verschillende duurzame mobiliteitsambities, verschillende duurzaamheidsagenda's en duurzame mobiliteits-ambities van de relevante overheden, stakeholders en andere ruimtegebruikers van de stadsregio Utrecht, en beoordeel een veel gedeeld concept
- ga voor relevante stakeholders na hoe zij hun eigen omschrijving zelf in vergelijking met een veel gedeeld concept van duurzame mobiliteit omschrijven en hoe ze de (elk van de?) ambities vanuit hun positie willen bereiken
- breng die ambities bij elkaar, schets een aantal mogelijke toekomstscenario's op basis van de overlap in die ambities
- geef voor elk van deze scenario's een advies over welke allianties mogelijk zijn om die ambities te realiseren en wat daar voor nodig is.

Methoden

- Opstellen onderzoeksopzet i.s.m. Kracht van Utrecht (in een gezamenlijke cocreatiesessie bij ons op het Mileucentrum)
- Onderzoek naar bruikbare omschrijvingen van duurzaam ruimtegebruik en duurzame mobiliteit (met indicatoren met beïnvloedingsmogelijkheid) via literatuurstudie en interviews
- Doel-Middel-Stakeholderanalyse, mede op basis van de Verkenning Ring Utrecht A27, Wilco te Roekel, TU Delft 2014 (met Doel – Middelen; Doelenboom; Formele relaties en informele relaties; Actoren-analyse; Krachtenveld; Systeemdiagram)
- Optie: Beoordelen programma's politieke partijen voor Statenverkiezingen 18 maart 2015 en mogelijke coalitie / alliantievorming voor een nieuw College van Gedeputeerde Staten (maart-mei)
- Definities en opvattingen stakeholders Duurzame Mobiliteit "Utrecht" en "DenHaag" in kaart brengen
- Optie: Beoordelen (video-)pitches van studenten als resultaat van de USBO workshops Dilemma's in de besluitvorming / Kracht van Utrecht en praktijkcollege voor planologie-studenten van de Hogeschool Utrecht
- Optie: Sparren over van Alliantie management (afstemming Frits Lintmeijer, oud wethouder Verkeer en Milieu, aangeboden in de periode half maart 2015; Luc Dietz van Communicatie-adviesbureau Dietz, Utrecht, aangeboden, nader te bepalen)
- Optie: Telefonische en/of schriftelijk interviews met voor Kracht van Utrecht vergelijkbare initiatieven (o.a. Stuit de Ruit / A4 Midden Delfland)
- Literatuurstudie
- Telefonische en/of schriftelijk interviews met belangrijke stakeholders
- Deskresearch (online bronnen)

Bronnen en Literatuur

Dossier Ring Utrecht A27

<http://www.ikgaverder.nl/home/nieuws/0000/00/0183/Ring-Utrecht-voorkeursvariant-vastgesteld/>

Duurzame Mobiliteit en CO2-reductie-maatregelen

1. Brochure Duurzame Mobiliteit voor gemeenten, Agentschap - KpVV 2010
2. Duurzame mobiliteit, Casestudy Stadsregio Utrecht Presentatie CO2-reductiekansen met het Kracht van Utrecht-initiatief maart 2012
3. MAP-rapport Naar een duurzame weg in Utrecht Science Park (MAP-project KvU 2014)

Het Duurzame alternatief: Basisdocumenten

1. Kracht van Utrecht 1.0, 2009
2. Kracht van Utrecht 2.0, 2010
3. Bijdrage Kracht van Utrecht aan Commissie Schoof, 2013
4. Verkenning Ring Utrecht A27, TU Delft 2014
5. MKBA Ring Utrecht A27, TU Delft 2014

Laatst verschenen Nieuwsbrief Kracht van Utrecht, no 44, 13 december 2014

<http://ymlp.com/zhMYyd>

Voor alle basisdocumenten en Nieuws zie <http://www.krachtvanutrecht-initiatief.nl> onder Downloads, Dossiers en Nieuws.

Opdrachtgever

Kracht van Utrecht-initiatief, Projectleider Jan Korff de Gidts
contactenkvu@gmail.com, 06 3363 0344

Ons initiatief heeft elke vrijdagmiddag op het Milieucentrum Utrecht, Oudegracht 60, Utrecht om 16 uur overleg en organiseert aansluitend vanaf 17 uur het Kracht van Utrecht- Cafe, waar iedereen welkom is. In ons eerste beoogde gesprek kunnen we kennis maken en de probleemstelling en adviesvragen nader concretiseren. **De prioritering en keuzes zijn aan jullie!**